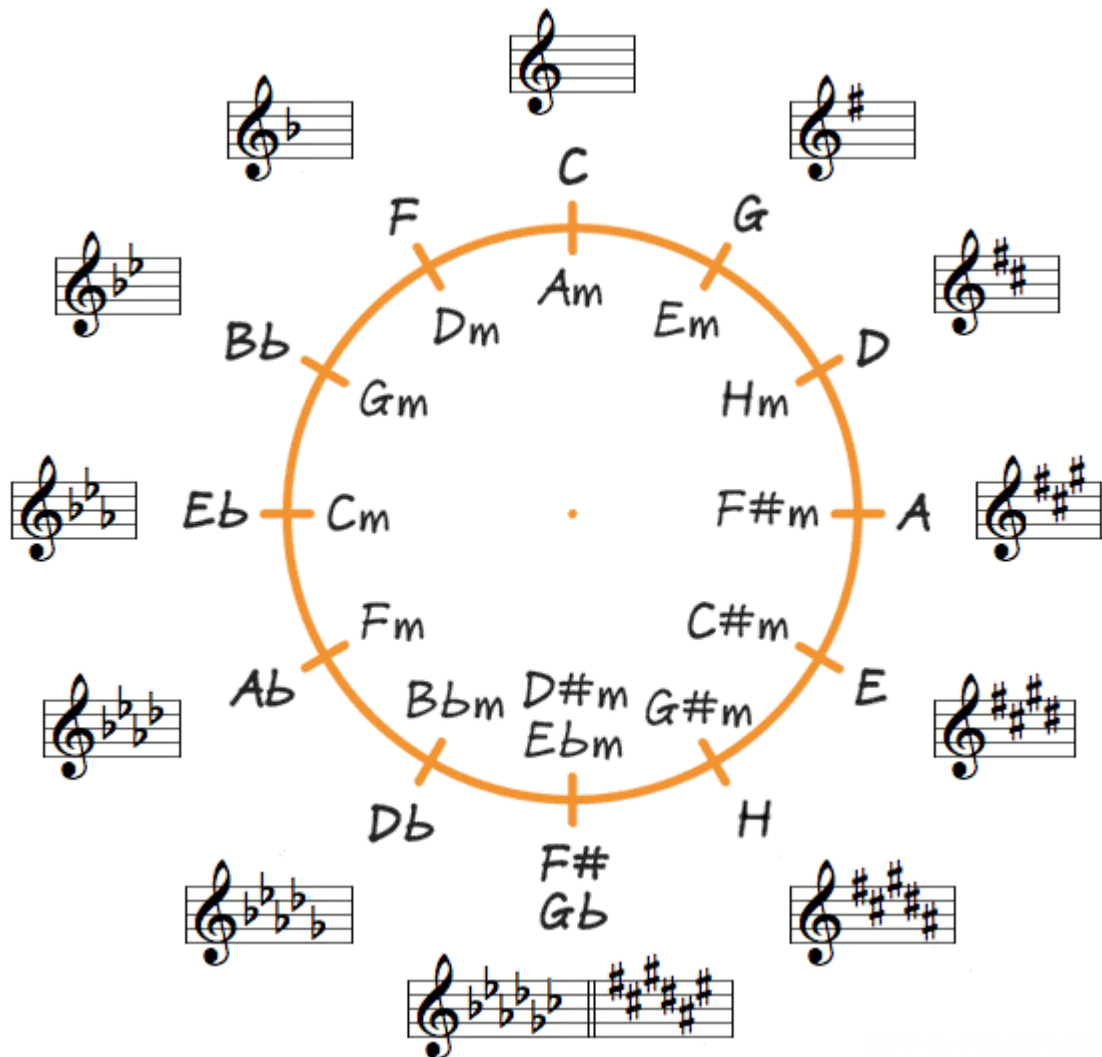

PDF til musikanalyse

Opg B2 - harmonisk analyse (modal/funktionsharmonisk)

Hvis det er funktionsharmonik tilføjes funktionsbetegnelser og toneart. Hvis det er modalharmonik tilføjes trinbetegnelser og toneart. Husk argumenter.

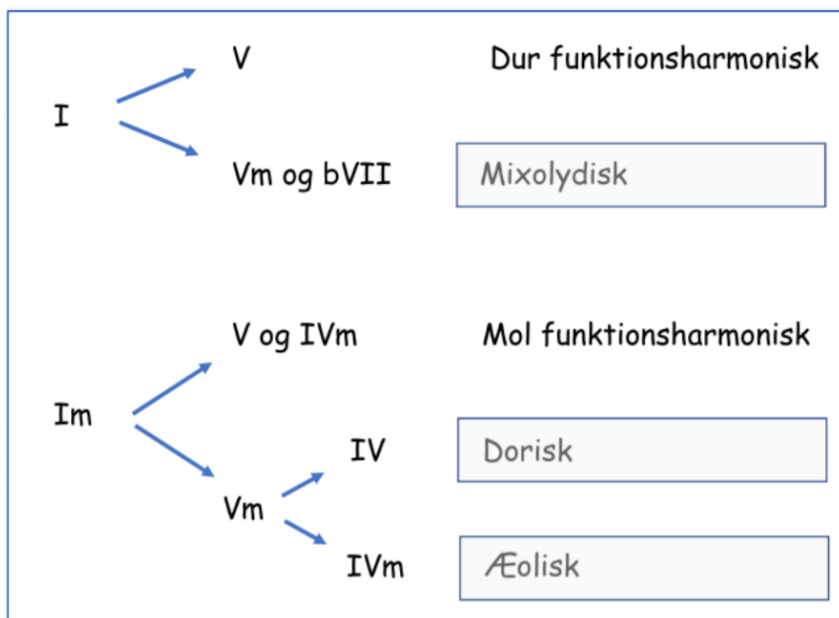
Akkordmaterialet:

Dur	I = T	IIm = Sp	IIIIm = Dp	IV = S	V = D	VIm = Tp	
Mixolydisk	I	IIm		IV	Vm	VIm	bVII
Mol	Im = T		bIII = Tp	IVm = S	V = D	bVI = Sp	bVII = Dp
Æolisk = ren mol	Im		bIII	Ivm	Vm	bVI	bVII
Dorisk	Im	IIm	bIII	IV	Vm		bVII

De grå tonearter er kirketonearterne. *) Æolisk kaldes også modal mol/ren mol.

Mixolydisk: Sænket 7. trin
 Æolisk: Sænket 3. 6. og 7. trin
 Dorisk: Sænket 3. og 7. trin

Brug skemaet her til at få et bud på tonaliteten og kontroller derefter i skemaet ovenfor.

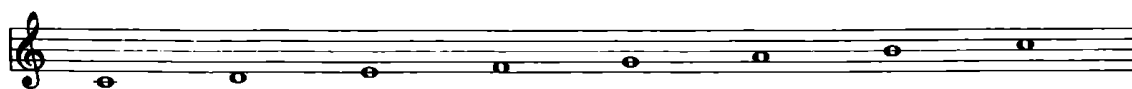
Funktionsharmoniske træk <ul style="list-style-type: none"> • Dominanter (evt bidominanter) • Kvintfald og tertsfald (stærke forbindelser) • Ledetoner • Spændingsakkorder 	Modalharmoniske træk <ul style="list-style-type: none"> • Ingen dominanter • Kvartfald og tertsstigning (svage forbindelser)
---	---

Eks 1: Summerloving grundtone=c C F D7 G C T S DD7 D T C-dur (dominanter DD7->D->T, kvintfald)	Eks 2: Boulevard of Broken Dreams grundtone=h Hm D A E Hm Im bIII bVII IV Im h-dorisk (ingen dominanter, kvartfald, bVII og dur IV'er)
---	---

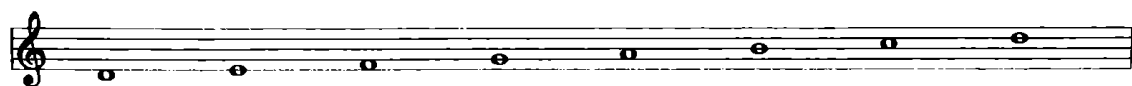
Kirketonearterne er betegnelsen på en række skalaer, der især blev brugt i kirkemusikken før ca. år 1600. Siden blev dur/mol-tonaliteten gradvist mere og mere almindelig i kunstmusikken, men bl.a. i folkemusikken har kirketonaliteten overlevet, og den anvendes i dag hyppigt i rytmisk musik.

Alle kirketonearterne kan laves ved at spille på de hvide tangenter på klaveret, men med forskellige grundtoner:

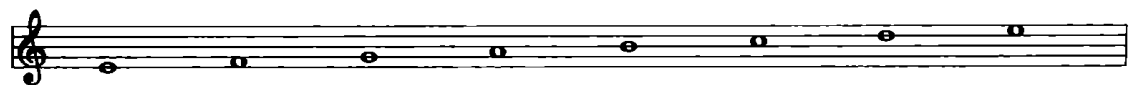
C som grundtone: **Jonisk** skala (= dur-skala).

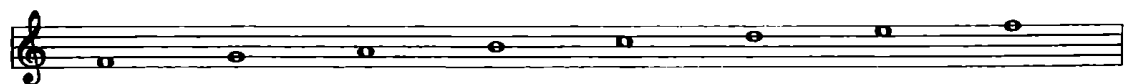
D som grundtone: **Dorisk** skala (= ren mol-skala med forhøjet 6. trin).

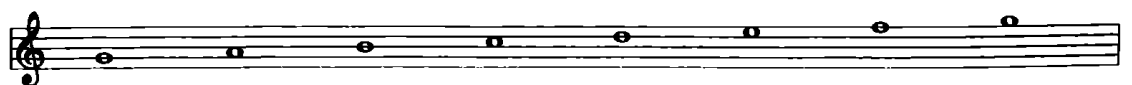
E som grundtone: **Frygisk** skala (= ren mol-skala med sænket 2. trin).

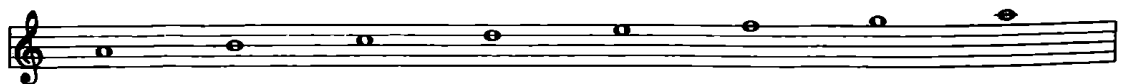
F som grundtone: **Lydiske** skala (= dur-skala med forhøjet 4. trin).

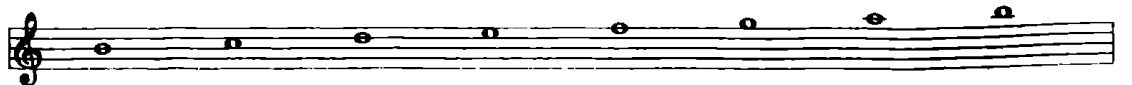
G som grundtone: **Mixolydiske** skala (= dur-skala med sænket 7. trin).

A som grundtone: **Æolisk** skala (= ren mol-skala).

H som grundtone: **Lokrisk** skala (= ren mol-skala med sænket 2. og 5. trin)

Skalaerne kan naturligvis transponeres ligesom dur- og mol-skalaerne kan. Man kan

Det gælder ikke altid, at en udvidelse af en akkord øger dens spænding. Som nævnt tidligere udelades tertsen ofte i en 11'er-akkord, da tertsen og 11'eren dissonerer kraftigt. Hvis en 11'er-akkord uden terts anvendes som Dominant, vil dominant-spændingen således svækkes fordi den mangler ledetonen, der jo netop er Dominantens terts:

G¹¹ C

C-dur: D11 T

D11-akkorden har på grund af sin svage karakter – og fordi den faktisk blev brugt meget af kvindegrupper som f.eks. Shit & Chanel i 70'erne – fået øgenavnet en Tøse-dominant.

Tritonus-substitution

Lad os se lidt nærmere på en særlig form for Dominant-akkord, nemlig en Dominant med sænket kvint og tilføjet lille none:

G^{7(b9)} C

C-dur: D7(b5b9) T

Bortset fra grundtonen er alle toner i denne Dominant-akkord ledetoner: Tertsen **h** leder til Tonikas grundtone **c**, den sænkede kvint **des** leder til Tonikas grundtone **c**, septimen **f** leder til Tonikas terts **e**, og den lille none **as** leder til Tonikas kvint **g**.

Vi har tidligere set at grundtonen i en Dominant godt kan undværes uden at Dominant-spændingen af den grund svækkes – og i dette tilfælde gælder dette i særdeleshed, da grundtonen er den eneste tone der *ikke* indeholder en spænding:

D^{7(b5b9)} C

C-dur: D7(b5b9) T

Hvad sker der nu, hvis vi ud over at udelade grundtonen **g** i denne Dominant-akkord også laver en *enharmonisk omtydning*: I stedet for **h** skriver vi **ces** – det er jo den samme tone på klaveret?

D⁷ C

C-dur: D7(trit.) T

Den akkord, der kommer ud af det, er identisk med en D^b7-akkord. En D^b7 kan altså være Dominant til C! Man kan således *erstatte* den normale Dominant til C – nemlig G7 – med akkorden D^b7. Da der er tritonus-afstand mellem tonerne **g** og **des**, kalder man denne form for erstatning for **tritonus-substitution**. I analysen bruger vi symbolet **D(trit.)** for en tritonus-substitution. Læg mærke til at den tritonus-substituerede dominant ligger en lille sekund over Tonika.

Bidominanter og Vekseldominanter kan naturligvis også tritonus-substitueres. I en dominantkæde, hvor hver anden akkord er tritonus-substitueret, vil der således være en faldende lille sekund mellem akkordgrundtonerne. Herunder ses en almindelig dominantkæde og en dominantkæde, hvor hver anden akkord er tritonus-substitueret:

	E7	A7	D7	G7	C
C-dur:	DDDD7	DDD7	DD7	D7	T
	E7	E ^b 7	D7	D ^b 7	C
C-dur:	DDDD7	DDD7(trit.)	DD7	D7(trit.)	T

Tritonus-substitutioner er meget anvendte i jazz, men de kan også forekomme i andre musikgenrer.

Eks. 21: I slutningen af sangen "Noget om drankervejr" (WH I s. 93) forekommer en tritonus-substitueret Vekseldominant, der videreføres til et Dominant-kvart-sekst-forudhold:

Gm Gm/B^b Dm B^b7/as Dm/a A Dm

... der står langs med vej - en og drik - ker den vå - de be - ru - sen - de regn.

d-mol: S S₃ T **DD7(trit.)** D₄⁶ D T

Øvelse 55: Lav en funktionsharmonisk analyse af akkorderne i starten af "Body and Soul" (WH II s. 374):

Dm⁷ A⁷₉ Dm⁷ D^b7 C^Δ7 F⁷ Em⁷

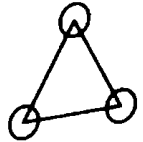

My heart is sad and lone - ly For you I sigh for you dear

C-dur:

Indskudt II'er

En "almindelig" Dominant har som bekendt grundtone på skalaens 5. trin, og i trinanalysen vil Dominant-akkorden derfor få betegnelsen V.

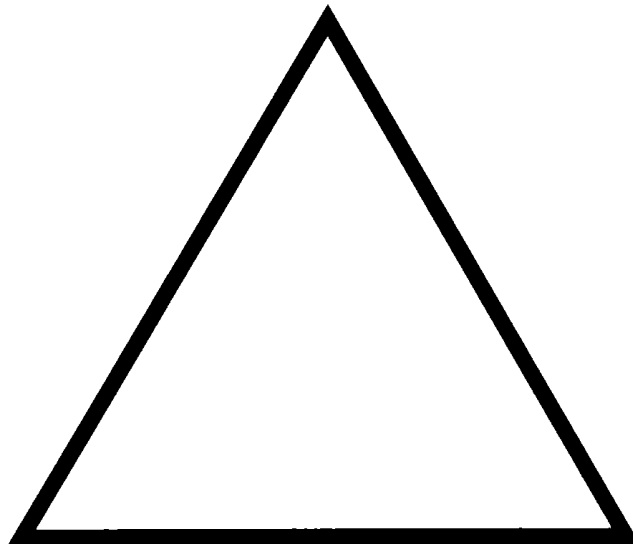

EKSEMPLER PÅ BRUG AF DEN HARMONISKE TREKANT

Skematisk kan kendetegnene ved de tre typer harmonik opstilles således:

- Kirketonearter
- Fællestoneaffinitet, ingen ledetoner
- Sekund- og tertsfornbindelser
- Ligeværdighed
- Statisk og hvilende karakter

MODALHARMONIK

BLUESHARMONIK

- Blues-skalaer
- "Baglæns" kadence
- Kvartfald
- Blues-skema
- "Grumset" og dissonerende karakter

FUNKTIONSHARMONIK

- Dur/mol skalaer
- Dominantspænding
- Kvintfald
- Rangorden
- Dynamisk og fremadstræbende karakter

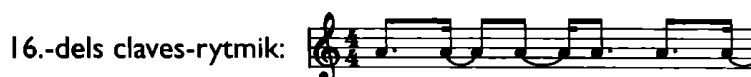
EKS. 18: "Blue Monday", Fats Domino (1957). Harmonikken er her overvejende funktionsharmonisk, men akkorden på trin **IV** er tilføjet en lille septim, uden den af den grund bliver dominantisk. Den hører derfor ikke hjemme i en funktionsharmonisk sammenhæng,

PULS/TAKT-RAMMEN

BEATMARKERING

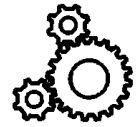

MODRYTME

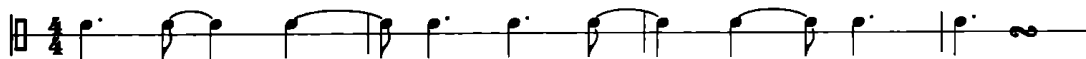
Beatmarkering betyder altså, at en stemme spiller *på* puls-slagene, eller at den spiller en *underdeling* af pulsen.

Modrytme betyder, at en stemme f.eks. laver rytmiske markeringer *mellem* pulsslagen. Normalt har 1- og 3 slaget status som de mest betonedede slag i en 4/4-takt. 2- og 4-slagene er relativt betonedede, mens underdelingerne er ubetonedede. Hvis en stemme bryder med dette betoningsmønster, er det en *modrytme*. En stemme kan opføre sig modrytmisk på flere måder. En synkope er f.eks. en form for modrytme. I puls/takt-rammen har vi vist to forskellige måder, hvorpå der kan spilles en *konsekvent* modrytme: *Off-beat* og *Claves-rytmik*.

Off-beat kan forekomme både på 8.-dels planet og på 16.-dels planet, og det er altså en konsekvent markering af underdelingerne *mellem* pulsslagerne. På 4.-dels planet kaldes det som nævnt *afterbeat*, og selvom afterbeat egentlig er en markering af beatet, kan det altså også opfattes som en modrytme i forhold til stortrommens typiske beatmarkering af 1 og 3.

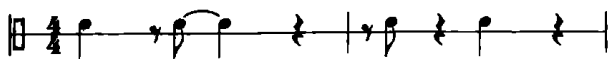
Claves-rytmik er en anden måde at spille en konsekvent modrytme på. I konsekvent claves-rytmik markeres *hver tredje* 8.-del således, at der skiftevis spilles *på* et pulsslag og *mellem* pulslagene. Hver anden tone bliver derved en synkope. Dette kan naturligvis også foregå på 16.-dels planet. Claves-rytmikken behøver ikke nødvendigvis at starte på 1-slaget som vist i puls/takt-rammen, men kan starte hvor som helst i takten. Den kan også være længere end vist. Den kan være op til 3 takter før der igen kommer en betoning på 1-slaget som vist herunder:

Det er dog sjældent at en stemme i et rocknummer spiller claves-rytmik så konsekvent som vist her. Ofte brydes mønstret efter 1 eller 2 takter, og der kan også udelades nogle toner.

De rytmemønstre, vi normalt kalder *claves-rytmer* er altså en særlig form for *claves-rytmik*.

Bassen i “Hound Dog” er et eksempel på claves-rytmik, der brydes efter én takt. Et andet eksempel på claves-rytmik er sax/guitar-stemmen i “Rock Around the Clock”. Hvis vi ser fra 2. takt spilles følgende rytme:

Denne rytme indeholder to synkoper, men de er ikke helt tilfældige. Sammenligner vi rytmen med en konsekvent claves-rytmik over to takter, kan vi se, at den svarer til claves-rytmik bortset fra, at der er udeladt to toner:

Puls/takt-rammen viser altså nogle af de muligheder, der er for på en konsekvent måde at forholde sig til pulsen i et groove. I sammenspillet vil nogle stemmer lægge sig tæt op ad en af mulighederne i skemaet, mens andre vil bevæge sig mere frit og være kombinationer af mulighederne. Med til beskrivelsen af et groove hører under alle omstændigheder stemmernes forhold til puls/takt-rammen med hensyn til underdelingsniveau og tilbøjelighed til beatmarkering eller modrytmik.

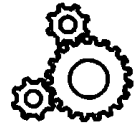
EKS. 3: "Honey, Honey", ABBA (1974).

The musical score for "Honey, Honey" by ABBA (1974) is presented in a standard staff format. It includes five staves: Strings, Klaver (Piano), Guitar, Bas (Bass), and Trommer (Drums). The tempo is marked as ♩ = 138. The score is in 4/4 time. The piano part features a consistent off-beat pattern. The guitar part features a consistent on-beat pattern. The bass and drums feature a consistent on-beat pattern. The strings play a melodic line. The score is divided into four measures. The first three measures have a consistent rhythm. The fourth measure has a change in the piano and guitar parts. The piano part has a change in the chord from Bb to C. The guitar part has a change in the chord from Bb to C. The bass and drums have a change in the chord from Bb to C. The strings have a change in the melody.

Dette groove har en markant beatmarkering i bas og trommer. Mindste underdeling er 8.-dele, der spilles konsekvent af hi-hat'en. Klaveret spiller en konsekvent off-beat modrytme. Gitaren opfører sig også modrytmisk med markeringen af off-beat'et – den markerer dog også afterbeatet, og virkningen er derfor moderat. Både klaver og guitar har en lys og spinkel klang i forhold til bassens og trommernes mere fyldige klang. Der er ingen tendenser til claves-rytmik. Dette er altså et groove, hvor vægten ligger på beatmarkeringen, og hvor der kun er begrænset modrytmik.

GENTAGELSESMØNSTRE

I ABBA-eksemplet ovenover ses, at både guitar, bas og trommer gentager den samme rytmiske og melodiske figur i de første tre takter. I rockmusik er der mange gentagelselementer, både i lead- og akkompagnementsstemmer. Rytmiske og melodiske figurer, som gentages uforandret eller med små variationer, kaldes *ostinater*. Bassen i "Honey, Honey" er et eksempel

på et ostinat. Bemærk at bassen i 3. takt spiller den samme melodiske figur som i de to første takter blot transponeret i overensstemmelse med akkorden i takten.

Beslægtet med ostinaterne er en tendens hos især rytmegruppeinstrumenterne til at følge en bestemt rytmisk figur, selvom den melodisk-harmoniske udformning varierer. Her taler vi om en bestemt **grundrytme**. Bassen i “Rock Around the Clock” er ikke et ostinat, men den spiller i alle de viste takter den samme rytmiske figur – nemlig fire 4.-delsnoder – og vi siger da, at den spiller en bestemt grundrytme. Denne grundrytme i bassen er så almindelig, at den har sit helt eget navn: Walking bass.

Længden af et gentagelsesmønster kaldes dets **periode**. Det er typisk 1, 2 eller 4 takter. I “Honey, Honey” spiller alle rytmegruppeinstrumenterne 1-takts-ostinater.

EKS. 4: “Good Golly Miss Molly”, Little Richard (1958).

J = 164

Vokal
Good Gol - ly Miss Mol - ly shure like the ball

Sax'er

Guitar

Bas

Trommer

Alle instrumenter spiller her ostinater med en periode på 1 takt. De spiller stort set alle den samme rytmiske figur, som er en kraftig beatmarkering på alle fire slag i takten med en *swingende* underdeling. Virkningen af dette er et meget bastant akkompagnement, der ikke sådan lige er til at standse – nærmest som et eksprestog for fuld damp. Oven på dette massive fundament står sangeren, og den rytmiske spændstighed opstår dels ved modrytmiske markeringer i sangen og dels ved, at sangeren laver *lige* underdeling af pulsen!

KOMPLEMENTARITET

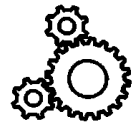
I sammenspillet kan enkeltstemmerne som den ene yderlighed stort set spille samme grundrytme – dvs. betone de samme underdelinger i groove-skemaet. “Good Golly Miss Molly” er et eksempel på dette. En anden mulighed er, at de spiller forskellige rytmiske figurer som *komplementerer* hinanden – dvs. at de betoner forskellige underdelinger. Dette kaldes *komplementær-rytmik*.

I “Honey, Honey” er der en enkel form for komplementær-rytmik mellem bas og stortromme: Bassen underdeler 2 og 4-slaget, mens stortrommen underdeler 3-slaget. Samtidig er der komplementær-rytmik mellem beatmarkeringerne i bas og trommer og markeringen af off-beat’et i klaveret. Virkningen af denne simple komplementær-rytmik er, at det giver groovet en vældig stærk fremdrift. Som en motor med to cylindre: Den ene pumper, mens den anden holder pause. Komplementær-rytmik kan godt betragtes som en slags musikalsk arbejdsdeling.

EKS. 5: Anne Linnet: “Smuk og dejlig”. Originaludgave med Shit & Chanel (1975).

The musical score is for the song "Smuk og dejlig" by Anne Linnet, featuring the band Shit & Chanel. It is written in 4/4 time with a tempo of 120 beats per minute. The score consists of five staves: Guitar 1, Guitar 2, Bass, Tambourine, and Stortromme (Drums). The music is characterized by a complex, complementary rhythmic pattern. The bass and drums play a steady 2-beat pattern, while the guitars and tambourine play a 3-beat pattern. This creates a driving, motor-like feel. The bass and drums play a steady 2-beat pattern, while the guitars and tambourine play a 3-beat pattern. This creates a driving, motor-like feel.

Her ses en udpræget komplementær-rytmisk arbejdsdeling mellem instrumenterne. *Beatmarkeringen* ligger ikke i et enkelt instrument, men i de forskellige instrumenter på skift: 1-slaget spilles af bas og stortromme og begge guitarer i et dybt leje, 2-slaget markeres af guitarene i et højt leje, 3-slaget af bas og stortromme og 4-slaget af tamburinen. Mindste underdeling er 8.-dele, der spilles konsekvent af guitar 2. *Modrytmen* ligger heller ikke i et enkelt instrument, men skifter mellem instrumenterne: I 2. takt markerer bassen et synkoperet 3-slag, hvorved der opstår en slags claves-rytmik, mens guitar 1 markerer off-beat’et efter 3 og efter 4.

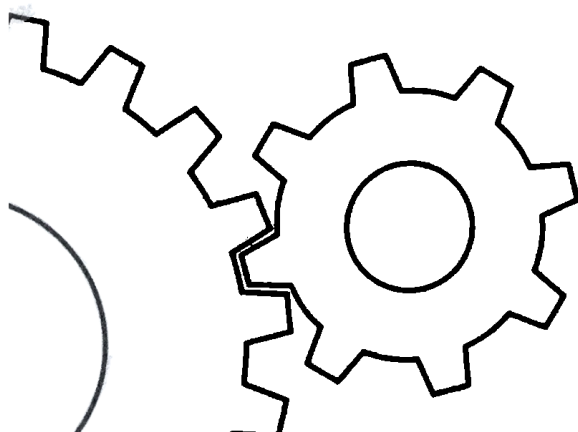
Hvis et groove er meget komplementærritmisk, vil det oftest opleves let, luftigt og fleksibelt, mens et groove uden komplementærritmik vil opleves mere bastant og anmassende. Sammenlign f.eks. “Good Golly Miss Molly” og “Smuk og dejlig”.

AKTIVITETSNIVEAU

Sammenligner vi f.eks. bassen i “Honey, Honey” og “Smuk og dejlig”, kan vi se, at bassen i “Honey, Honey” spiller mange flere toner i løbet af de 4 takter end bassen i “Smuk og dejlig”. Den er meget mere aktiv, og vi kan derfor sige, at den har et højere **aktivitetsniveau**. Vi kan tilsvarende se på de andre instrumenter og konstatere, at de enkelte instrumenter generelt har et lavt aktivitetsniveau i “Smuk og dejlig” og et højere aktivitetsniveau i “Honey, Honey”.

Ser vi på alle instrumenterne under ét, viser det sig, at der i “Smuk og dejlig” på grund af komplementær-rytmikken spilles sammenlagt på alle 8.-dele i hver takt. Der er tale om en høj **udfyldningsgrad** på trods af det lave aktivitetsniveau i de enkelte instrumenter. I “Honey, Honey” er der tilsvarende en høj udfyldningsgrad, men da aktivitetsniveauet i hver enkelt stemme er højere, vil der være flere anslag på hver 8.-del, og det samlede udtryk bliver derfor mere pågående.

Udfyldningsgraden kan illustreres i et **anslags-skema** som følgende:

6. Realisering

Der findes mange forskellige måder at realisere en becifring på. Realiseringen afhænger blandt andet af personlig smag, musikalsk kontekst, genretypisk udførelsespraksis og af på hvilket musikinstrument, becifringen realiseres. Her gives derfor blot nogle generelle anvisninger.

Toner

Man kan udelade en eller flere toner fra en akkord, eksempelvis for at undgå en mudret klang, for at opnå en bedre stemmeføring eller for at gøre akkorden nemmere at udføre:

- Kvinten (5) kan udelades fra langt de fleste akkorder.
- Akkorder med undecim (11) eller forstørret undecim (#11) udføres almindeligvis uden kvint (5).
- Dur-akkorder med undecim (11) udføres almindeligvis uden tert (3) og eventuelt også kvint (5).
- Akkorder med tredicim (13 eller $b13$) udføres almindeligvis uden kvint (5) og undecim (11).
- En alt akkord udføres med enten $b5$ eller $\#5$ og $b9$ eller $\#9$ (fire kombinationsmuligheder).

Alle akkordtoner kan fordobles. I jazz og latinamerikansk musik er det endvidere almindeligt at udvide og alterere en akkord, selvom det ikke står angivet i becifringen.

Funktioner i funktionsanalyse: gymnasiepensum for musik A-niveau

Klik på funktionsbetegnelsen for at læse mere om den enkelte funktion. Et skema der indeholder alle funktionerne i funktionsanalyse kan ses [her](#). Læs også [introduktionen til funktioner i funktionsanalyse her](#).

Symbol	Funktionsbetegnelse	Trin		Eksempel i	
		dur	mol	c-dur	c-mol
T	<u>Tonika</u>	I	I	C	Cm
$\overset{\text{T}}{\underset{\text{x}}{\text{X}}}$	<u>Tonika med 'x' i bassen</u>	I	I	C/x	Cm/x
Tp	<u>Tonikaparallel</u>	VI	bIII	Am	Eb
Ts	<u>Tonikastedfortræder</u>	VI	bVI	Am	Ab
S	<u>Subdominant</u>	IV	IV	F	Fm
$\overset{\text{S}}{\underset{\text{x}}{\text{X}}}$	<u>Subdominant med 'x' i bassen</u>	IV	IV	F/x	Fm/x
Sp	<u>Subdominantparallel</u>	II	bVI	Dm	Ab
D	<u>Dominant</u>	V	V	G	G
$\overset{\text{D}}{\underset{\text{x}}{\text{X}}}$	<u>Dominant med 'x' i bassen</u>	V	V	G/x	G/x
D ⁷	<u>Dominantseptimakkord</u>	V	V	G ⁷	G ⁷
♯D	<u>Dominantkvartkvintforudhold</u>	V	V	Gsus	Gsus
♯D	<u>Dominantkvartsekstforudhold</u>	V	V	C/G	Cm/G

Ⓚ	<u>Ufuldkommen dominant</u>	VII	VII	H ^o	H ^o
Dp	<u>Dominantparallel</u>	III	bVII	Em	Bb
Dt	<u>Tritonussubstitution</u> (til dominanten)	bII	bII	Db ⁷	Db ⁷
(D)	<u>Bidominant</u>	Flere	Flere	Flere	Flere
Ⓚ	<u>Vekseldominant</u>	II	II	D	D
Ⓚ _x	<u>Vekseldominant med 'x' i bassen</u>	II	II	D/x	D/x
Ⓚ ⁷	<u>Vekseldominantseptimakkord</u>	II	II	D ⁷	D ⁷
Ⓚ	<u>Ufuldkommen vekseldominant</u>	#IV	#IV	F# ^o	F# ^o

Funktioner i funktionsanalyse: alle funktioner

Klik på funktionsbetegnelsen for at læse mere om den enkelte funktion. Et forsimplet skema der kun dækker gymnasiepensum for musik A-niveau kan ses [her](#). Læs også [introduktionen til funktioner i funktionsanalyse her](#).

Symbol	Funktionsbetegnelse	Trin		Eksempel i	
		dur	mol	c-dur	c-mol
T	Tonika	I	I	C	Cm
$\overset{\text{T}}{\underset{\text{x}}{\text{I}}}$	Tonika med 'x' i bassen	I	I	C/x	Cm/x
Ta, Taf	Tonikaafledning	VI	bVI	Am	Ab
Ts, Tst, λ	Tonikastedfortræder	VI	bVI	Am	Ab
Tp	Tonikaparallel	VI	bIII	Am	Eb
Tv	Tonikavariant	I	I	Cm	C
\circ T	Tonika i molform	I	-	Cm	-
\cdot T	Tonika i durform	-	I	-	C
Tg	Tonikagennemgang	III	bIII	Em	Eb
\circ Ts, Π	Moltonikastedfortræder	bVI	-	Ab	-
S	Subdominant	IV	IV	F	Fm
$\underset{\text{x}}{\text{S}}$	Subdominant med 'x' i bassen	IV	IV	F/x	Fm/x

Sa, Saf	<u>Subdominantafledning</u>	II	II	Dm	D°
Ss, Sst	<u>Subdominantstedfortræder</u>	II	II	Dm	D°
Sp	<u>Subdominantparallel</u>	II	bVI	Dm	Ab
S ⁶	<u>Subdominant med tilføjet sekst</u>	IV	IV	F ⁶	Fm ⁶
§	<u>Ufuldkommen subdominant</u>	IV	IV	Dm/F	D°/f
§	<u>Vekselsubdominant</u>	bVII	bVII	Bb	Bbm
Sn	<u>Neapolitansk subdominant</u>	bII	bII	Db/F	Db/F
(S)	<u>Bisubdominant</u>	Flere	Flere	Flere	Flere
Sv	<u>Subdominantvariant</u>	IV	IV	Fm	F
°S	<u>Subdominant i molform</u>	IV	-	Fm	-
+S	<u>Subdominant i durform</u>	-	IV	-	F
Sg	<u>Subdominantgennemgang</u>	VI	bVI	Am	Ab
D	<u>Dominant</u>	V	V	G	G
$\frac{D}{x}$	<u>Dominant med 'x' i bassen</u>	V	V	G/x	G/x
D ⁷	<u>Dominantseptimakkord</u>	V	V	G ⁷	G ⁷
D ⁹	<u>Dominantnoneakkord</u>	V	V	G ⁹	G ^{7b9}

Ⓓ	<u>Ufuldkommen dominant</u>	VII	VII	H ^o	H ^o
Ⓓ	<u>Ufuldkommen dominantnoneakkord</u>	VII	VII	H ^o	H ^{o7}
Dt	<u>Tritonussubstitution (til dominanten)</u>	^b II	^b II	Db ⁷	Db ⁷
♯D	<u>Dominantkvartkvintforudhold</u>	V	V	Gsus	Gsus
♯D	<u>Dominantkvartsekstforudhold</u>	V	V	C/G	Cm/G
(D) ^[x]	<u>Bidominant</u>	Flere	Flere	Flere	Flere
(Ⓓ) ^[x]	<u>Ufuldkommen bidominant</u>	Flere	Flere	Flere	Flere
Da, Daf	<u>Dominantaflledning</u>	III	^b III	Em	E ^b
Ds, Dst	<u>Dominantstedfortræder</u>	III	^b III	Em	E ^b
Dp	<u>Dominantparallel</u>	III	^b VII	Em	B ^b
Dv	<u>Dominantvariant</u>	V	V	Gm	Gm
°D	<u>Dominant i molform</u>	V	V	Gm	Gm
+D	<u>Dominant i durform</u>	-	V	-	G
Dg	<u>Dominantgennemgang</u>	VII	VII	H ^o	H ^o
Ⓓ	<u>Vekseldominant</u>	II	II	D	D
Ⓓ _x	<u>Vekseldominant med 'x' i bassen</u>	II	II	D/x	D/x

\mathbb{D}^7	<u>Vekseldominantseptimakkord</u>	II	II	\mathbb{D}^7	\mathbb{D}^7
\mathbb{D}^9	<u>Vekseldominantnoneakkord</u>	II	II	\mathbb{D}^9	\mathbb{D}^{7b9}
\mathbb{D}	<u>Ufuldkommen vekseldominant</u>	#IV	#IV	$\mathbb{F}\#^o$	$\mathbb{F}\#^o$
\mathbb{D}	<u>Ufuldkommen vekseldominantnoneakkord</u>	#IV	#IV	$\mathbb{F}\#^o$	$\mathbb{F}\#^{o7}$

Funktionerne i funktionsanalyse: beskrivelser

[Klik her](#) for at komme tilbage til oversigten.

Læs også [introduktionen til funktioner i funktionsanalyse her](#).

Tonika

Symbol: T

Eksempel i c-dur: C

Eksempel i c-mol: Cm

Beskrivelse: Betegnelse for treklangen beliggende på toneartens første trin, dvs. grundakkorden i den skala der ligger til grund for tonearten. Tonika er centrum for den tonale kadence, og udgør normalt en tonal kompositions hvilepunkt, fx ved kompositionens afslutning. Tonika er en af de tre hovedfunktioner (tonika, [subdominant](#) og [dominant](#)). De fleste kompositioner både starter og slutter på tonika. Det samme er tilfældet i fx 'Love Me tender', der både starter og slutter på tonika (G-dur):

Diagram illustrating the G-dur tonika cadence. The notation shows a melody in G major (one sharp) and 4/4 time. The notes are G4, A4, D5, and G4. The chords are G major (T), D major (D), D major (D), and G major (T).

I mol-tonearter er tonika i mol - det kan illustreres med [den tonale kadence](#), herunder i henholdsvis c-dur og c-mol:

Diagram illustrating the tonika chords in C major and C minor. The notation shows two examples of the tonika chord (T) in C major and C minor. The first example is C major (C, E, G) with bass notes C2, E2, G2. The second example is C minor (C, Eb, G) with bass notes C2, Eb2, G2.

Tonika med ændret bastone

Symbol: \bar{T}

Eksempel i c-dur: C/x

Eksempel i c-mol: Cm/x

Beskrivelse: Se [funktioner hvor grundtonen ikke er i bassen](#). Hvis tonika har kvinten i bassen og kommer på et ubetonet taktslag, analyseres akkorden tonika med kvint i bassen. Hvis tonika med kvint i basen kommer på et betonet taktslag, analyseres akkorden som en [dominantkvartsekstforudhold](#).

Tonikaafledning

Symbol: Ta, Taf

Eksempel i c-dur: Am

Eksempel i c-mol: Ab

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden, beliggende på toneartens sjette trin, når denne indtræffer efter tonika. Som her i *Nattergalen på sin gren*, hvor tonika i takt 2 (D) efterfølges af en tonikaafledning i takt tre (Hm):

D A G D Hm Em
T D S T Taf Sst

Hvis akkorden (beliggende på toneartens sjette trin) ikke indtræffer efter tonika (men en hvilken som helst anden funktion), kaldes akkorden for tonikastedfortræder.

Tonikastedfortræder

Symbol: Ts, Tst, > ('væltet' T)

Eksempel i c-dur: Am

Eksempel i c-mol: Ab

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden beliggende på toneartens sjette trin (dvs. akkorden der ligger parallelt med tonika i kvintcirklen), når denne *ikke* indtræffer efter tonika (i hvilket tilfælde der i stedet er tale om en tonikaafledning). Som her i *Nattergalen på sin gren* (2. takt, Hm):

G A F#m Hm G Gm D/a A
S D Daf Tst S °S 4D D

I gymnasiet er det tilstrækkeligt kun at anvende betegnelsen Ts i ét tilfælde: hvis en dominant (D) efterfølges af en 6.-trinsakkord. Der er i så fald tale om en *skuffende opløsning*, hvor dominanten ikke opløses til tonika, som man ellers normalt ville forvente). Akkordfølgen C-Am-F-G tilsvarende således funktionerne T-Tp-S-D, mens akkordfølgen C-F-G-Am tilsvarende funktionerne T-S-D-Ts, idet der er en skuffende opløsning til sidst; dominanten (akkorden G) opløses ikke til tonika (akkorden C) som forventet, men til akkorden på sjette trin (Am).

Tonikaparallel

Symbol: Tp

Eksempel i c-dur: Am

Eksempel i c-mol: Eb

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden der ligger parallelt med tonika i kvintcirklen.

Akkorden har altid det modsatte tonekøn af tonika (er tonika i dur er tonikaparallellen i mol og omvendt). I durtonearter er tonikaparallellen beliggende på skalaens sjette trin, mens den i moltonearter er beliggende på skalaens tredje trin.

Her et eksempel i d-dur (fra *Nattergalen på sin gren*). Læg mærke til tonikaparallellen (Hm) i takt tre:

D A G D Hm Em
T D S T Tp Sp

De mere præcise betegnelser tonikaafledning (Ta) og tonikastedfortræder (Ts) kan anvendes i stedet for tonikaparallel (Tp). I gymnasiet er det dog tilstrækkeligt altid at anvende Tp, med mindre der kommer en dominant før, i hvilket tilfælde Ts *skal* anvendes (fordi der så er tale om en *skuffende opløsning*, hvor dominanten ikke opløses til tonika, som man ellers normalt ville forvente).

Akkordfølgen C-Am-F-G tilsvarede med andre ord funktionerne T-Tp-S-D, mens akkordfølgen C-F-G-Am tilsvarede funktionerne T-S-D-Ts, idet der er en skuffende opløsning til sidst; dominanten (akkorden G) opløses ikke til tonika (akkorden C) som forventet, men til akkorden på sjette trin (Am).

Tonikavariant

Symbol: Tv

Eksempel i c-dur: Cm

Eksempel i c-mol: C

Beskrivelse: Betegnelse for en førstetrinsakkord når denne har ændret tonekøn i forhold til tonika. I dur er tonikavarianten således en molakkord, mens den i mol er en durakkord. Betegnelsen tonikavariant bør undgås, og i stedet bør de mere præcise betegnelser tonika i molform, og tonika i durform anvendes.

Tonika i molform

Symbol: °T

Eksempel i c-dur: Cm

Eksempel i c-mol: - (i moltonearter er tonika i udgangspunktet en molakkord, og molformen bliver derfor ikke benyttet her)

Beskrivelse: Betegnelse for tonika i en durtoneart, når denne har ændret tonekøn fra dur til mol. Den mindre præcise betegnelse tonikavariant kan eventuelt anvendes i stedet for.

Tonika i durform

Symbol: +T

Eksempel i c-dur: - (i durtonearter er tonika i udgangspunktet en durakkord, og durformen bliver derfor ikke benyttet her)

Eksempel i c-mol: C

Beskrivelse: Betegnelse for tonika i en moltoneart, når denne har ændret tonekøn fra mol til dur. Den mindre præcise betegnelse tonikavariant kan eventuelt anvendes i stedet for.

Tonikagennemgang

Symbol: Tg

Eksempel i c-dur: Em

Eksempel i c-mol: Eb

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden beliggende en terts over tonika, når denne akkord efterfølger tonika. Tonikagennemgangs-akkorden udspringer af en kombination af akkordomvending og brug af gennemgangstone, som det fremgår af eksemplet herunder:

C C/e Em F

C: T T Tg S

Eksemplet herover i C dur illustrerer, hvordan gennemgangstone (h) i melodien forårsager at tonika med terts i bassen ændres til Em (tonikagennemgang).

Moltonikastedfortræder

Symbol: °Ts, π

Eksempel i c-dur: Ab

Eksempel i c-mol: - (i moltonearter er tonika altid mol. Tonikastedfortræder funktionen benyttes derfor i stedet for)

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden beliggende en stor terts under tonika (i durtonearter), dvs. når tonikastedfortræder funktionen til tonika i mol tages, selvom tonika er i dur.

Subdominant

Symbol: S

Eksempel i c-dur: F

Eksempel i c-mol: Fm

Beskrivelse: Betegnelse for treklngen beliggende på toneartens fjerde trin (eller sagt på en anden måde; den akkord hvis grundtone befinder sig en kvint under skalaens grundtone), dvs. trinnet under (den væsentligste akkord efter tonika, nemlig) dominanten.

Subdominanten bliver i sjældne tilfælde kaldt for toneartens underdominant.

Subdominanten ses ofte efterfulgt af en tonika eller en dominant akkord. Den har en ledende effekt mod tonika, men ikke på samme måde som dominanten der har ledetonen til tonika.

I 'Nattergalen på sin gren' bliver subdominanten i 2. takt efterfulgt af tonika:

D A G D

D: T D S T

Hvis tonika opfattes som "hjemme" kan subdominanten opfattes som "kortvarigt ude". Subdominanten er en af de tre hovedfunktioner (tonika, subdominant og dominant).

I mol-tonearter er subdominanten i mol - det kan illustreres med den tonale kadence, herunder i henholdsvis c-dur og c-mol:

The image shows two musical examples of a cadence. The first is in C major, with chords C, F, G, C and functions T, S, D, T. The second is in C minor, with chords Cm, Fm, G, Cm and functions T, S, D, T.

Subdominant med ændret bastone

Symbol: $\bar{5}$

Eksempel i c-dur: F/x

Eksempel i c-mol: Fm/x

Beskrivelse: Se funktioner hvor grundtonen ikke er i bassen.

Subdominantafledning

Symbol: Sa, Saf

Eksempel i c-dur: Dm

Eksempel i c-mol: D^o

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden, beliggende på toneartens andet trin, når denne indtræffer efter subdominanten. Hvis akkorden ikke indtræffer efter subdominanten (men en hvilken som helst anden funktion), kaldes akkorden for subdominantstedfortræder.

Subdominantstedfortræder

Symbol: Ss, Sst

Eksempel i c-dur: Dm

Eksempel i c-mol: D^o

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden, beliggende på toneartens andet trin, når denne ikke indtræffer efter subdominanten. Hvis akkorden indtræffer efter subdominanten, kaldes akkorden for subdominantafledning.

Subdominantstedfortræderen har ofte en lille septim tilføjet, som her i 'Side by Side', næstsidste takt (Gm7):

The image shows a musical example of a subdominant replacement. The chords are Bb, H°, F/c, D7, Gm7, C7, F. The bass line shows functions: S, D7, 6/4D, (D7) -> Sst7, D7, T.

Subdominantparallel

Symbol: Sp

Eksempel i c-dur: Dm

Eksempel i c-mol: Ab

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden der ligger parallelt med subdominanten i kvintcirklen. Akkorden har altid det modsatte tonekøn af subdominanten (er subdominanten i dur er subdominantparallellen i mol og omvendt). I durtonearter er subdominantparallellen beliggende på skalaens andet trin, mens den i moltonearter er beliggende på skalaens sjette trin.

Her er et eksempel i d-dur (fra *Nattergalen på sin gren*). Bemærk subdominantparallellen (Em) i takt tre:

D A G D Hm Em
D T D S T Tp Sp

De mere præcise betegnelser subdominantafledning (Sa) og subdominantstedfortræder (Ss) kan anvendes i stedet for subdominantparallel (Sp). I gymnasiet er det dog tilstrækkeligt altid at anvende betegnelsen Sp.

Subdominant med tilføjet sekst

Symbol: S⁶

Eksempel i c-dur: F⁶

Eksempel i c-mol: Fm⁶

Beskrivelse: Betegnelse for en subdominant med tilføjet sekst. Vær opmærksom på at det er den store sekst der er tilføjet - både i dur og i mol.

Ufuldkommen subdominant

Symbol: S[♯] (gennemstregt S)

Eksempel i c-dur: Dm/f

Eksempel i c-mol: D[♭]/F

Beskrivelse: Betegnelse for en subdominant med tilføjet sekst, som er ufuldkommen derved at kvinten er udeladt. Vær opmærksom på at grundtonen altid er fordoblet, og at det er den store sekst der er tilføjet - både i dur og i mol.

Vekselsubdominant

Symbol: S[♯] (to S'er oven i hinanden)

Eksempel i c-dur: Bb

Eksempel i c-mol: Bbm

Beskrivelse: Betegnelse for subdominantens subdominant, med grundtone en kvint under subdominanten. Den forbinder sig til subdominanten, som subdominanten forbinder sig til tonika, dvs. i kvartfald, og spiller hovedsageligt en rolle i dur.

Neapolitansk subdominant

Symbol: Sn

Eksempel i c-dur: Db/F

Eksempel i c-mol: Db/F

Beskrivelse: Betegnelse for en ufuldkommen molsubdominant med sænket sekst. Akkorden er ufuldkommen fordi kvinten i akkorden er udeladt. I c-dur består en molsubdominant med tilføjet lille sekst af tonerne **f**, **as**, **c** og **des**. Udelader man kvinten, dvs. gør akkorden ufuldkommen, er tonerne **f**, **as** og **des** tilbage. De danner tilsammen en Db-dur akkord med **f** i bassen (Db/f). Den neapolitanske subdominant er altså beliggende på toneartens sænkede anden trin, og har (som regel) tertsen i bassen.

Bisubdominant

Symbol: (S)

Eksempel i c-dur: Flere muligheder

Eksempel i c-mol: Flere muligheder

Beskrivelse: Betegnelsen på en skalafremmed akkord, der er underkvintbeslægtet med en skalaegen akkord (af samme tonekøn som bisubdominanten), og hvortil den forholder sig som subdominant.

Subdominantvariant

Symbol: Sv

Eksempel i c-dur: Fm

Eksempel i c-mol: F

Beskrivelse: Betegnelse for en fjerdetrinsakkord når denne har ændret tonekøn i forhold til subdominanten. I dur er subdominantvarianten således en molakkord, mens den i mol er en durakkord. Betegnelsen subdominantvariant bør undgås, og i stedet bør de mere præcise betegnelser subdominant i molform, og subdominant i durform anvendes.

Subdominant i molform

Symbol: °S

Eksempel i c-dur: Fm

Eksempel i c-mol: - (i moltonearter er subdominanten i udgangspunktet en molakkord, og molformen bliver derfor ikke benyttet her)

Beskrivelse: Betegnelse for subdominanten i en durtoneart, når denne har ændret tonekøn fra dur til mol. Som her i 'Nattergalen på sin gren', næstsidste takt, hvor subdominanten skifter fra G-dur til G-mol:

G A F#m Hm G Gm D/a A

[D] S D Daf Tst S °S ♯D D

Den mindre præcise betegnelse subdominantvariant kan eventuelt anvendes i stedet for subdominant i molform.

Subdominant i durform

Symbol: +S

Eksempel i c-dur: - (i durtonearter er subdominanten i udgangspunktet en durakkord, og

Læg mærke til tertsen i dominanten (tonen **h**) der leder tilbage til tonika. Denne ledetone-effekt ville ikke have været nær så stor, hvis dominanten havde været i mol (i så fald havde tertsen været sænket et trin til bb og dermed ikke haft den ledende effekt til c).

I 'Love Me Tender' benyttes der en dominant i 3. takt (D) som efterfølges af tonika (G):

The image shows a musical staff in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody consists of quarter notes in the first three measures and a half note in the fourth. Above the staff, the chords G, A, D, and G are indicated. Below the staff, the Roman numerals T, D, D, and T are shown, with the first T enclosed in a box. The notes are G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4.

Hvis dominanten har en lille septim tilføjet (hvilket er meget udbredt), skal den benævnes dominantseptimakkord. Dominanten er en af de tre hovedfunktioner (tonika, subdominant og dominant).

Dominant med ændret bastone

Symbol: $\overset{D}{x}$

Eksempel i c-dur: G/x

Eksempel i c-mol: G/x

Beskrivelse: Se funktioner hvor grundtonen ikke er i bassen.

Dominantseptimakkord

Symbol: D⁷

Eksempel i c-dur: G⁷

Eksempel i c-mol: G⁷

Beskrivelse: Betegnelse for en dominant med en lille septim tilføjet. Septimen forstærker dominantens ledeeffekt mod tonika. Denne akkord er unik, idet det er den eneste akkord der er 'født' som en durtreklang med en lille septim. Denne akkord indtager således en central plads i det dur-mol-tonale system, idet den utvetydigt bestemmer tonearten og leder til tonika.

I 'Love Me Tender' benyttes der en dominantseptimakkord i 3. takt (D⁷) som efterfølges af tonika (G):

The image shows a musical staff in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody is identical to the previous example. Above the staff, the chords G, A⁷, D⁷, and G are indicated. Below the staff, the Roman numerals T, D⁷, D⁷, and T are shown, with the first T enclosed in a box. The notes are G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4.

Dominantnoneakkord

Symbol: D⁹

Eksempel i c-dur: G⁹

Eksempel i c-mol: G^{7(b9)}

Beskrivelse: Betegnelse for en dominantseptimakkord med en none tilføjet. Bemærk at der er tilføjet en stor none i dur-tonearter, mens der i mol-tonearter er tilføjet en lille none.

Ufuldkommen dominant

Symbol: \emptyset (gennemstreget D)

Eksempel i c-dur: H \emptyset

Eksempel i c-mol: H \emptyset

Beskrivelse: Betegnelse for en dominantseptimakkord hvor grundtonen er udeladt - heraf betegnelsen ufuldkommen. Akkorden optræder sjældent som grundakkord - oftest som sekstakkord. Den ufuldkomne dominant er opbygget fra tertsen i den tilsvarende fuldkomne dominantseptimakkord, dvs. fra ledetonen; den becifres ligeledes ud fra denne tone.

Ufuldkommen dominantnoneakkord

Symbol: \emptyset^9

Eksempel i c-dur: H \emptyset^9 , Hm $^{7(b5)}$

Eksempel i c-mol: H \emptyset^7

Beskrivelse: Betegnelse for en dominantnoneakkord hvor grundtonen er udeladt - heraf betegnelsen ufuldkommen. Den ufuldkomne dominantnoneakkord er opbygget fra tertsen i den tilsvarende fuldkomne dominantnoneakkord, dvs. fra ledetonen; den becifres ligeledes ud fra denne tone.

Tritonussubstitution (til dominanten)

Symbol: Dt eller sjældnere D $^7_{sub}$, D 7 (trit.). Se en tredje notationsmulighed i bunden af dette afsnit.

Eksempel i c-dur: Db 7

Eksempel i c-mol: Db 7

Beskrivelse: Betegnelse for en dominantseptimakkord der er erstattet med en tritonusbetegnelse til en dominantseptimakkord (dvs. en ny dominantseptimakkord med grundtone en tritonus over den gamle dominantseptimakkords grundtone). Db 7 er således tritonusbetegnelse til G 7 og dermed tritonussubstitutionen til G 7 . De to akkorder minder meget om hinanden, og netop derfor kan den ene erstatte den anden. Akkorden Db 7 er det samme som en ufuldkommen G 7 (dvs. en G 7 uden grundtone) med sænket kvint i bassen og tilføjet lille none.

Tonen **f** er fællestone (terts i Db 7 , septim i G 7) og tonerne **h** (terts i G 7) og **ces** (septim i Db 7) er enharmoniske, dvs. samme tone. Terts og septim er derved de samme toner i begge akkorder, blot byttet rundt. De to øvrige toner i Db 7 (as og des) udgør henholdsvis sænket none og sænket kvint i forhold til G 7 .

Tritonussubstitutioner ses i sjældnere tilfælde også brugt på andre akkorder end dominantseptimakkorden. I så tilfælde noteres først akkordens funktion og så suffikset 't':

- subdominant: St
- bidominant: (D)t
- tonika: Tt

Notation vha. alterationer

I stedet for at bruge symbolerne D $^7_{sub}$ eller D 7 (trit.) kan man også notere en tritonussubstitution vha. alterationer. Da en tritonussubstitution til en dominant er den

samme akkord som en dominantseptimakkord med sænket none og sænket kvint i bassen, kan en tritonussubstitution også noteres:

D^{7b9}_{b5}

Hvis tritonussubstitutionen har tertsen i bassen noteres således:

D^{7b9b5}_7

Fordi tritonussubstitutionens terts er septimen i den akkord, den er en tritonussubstitution til.

Dominantkvartkvintforudhold

Symbol: $^{\sharp}D$

Eksempel i c-dur: Gsus

Eksempel i c-mol: Gsus

Beskrivelse: Betegnelse for en dominant hvor tertsen er erstattet af kvarten. Denne akkord videreføres ofte ved enten at opløse kvartkvintforudholdet (Gsus --> G) eller ved at gå tilbage til tonika. Symbolet for opløsning af kvartkvintforudholdet er D^{\sharp}_{4-3} eller $^{\sharp}D$ ved kvartkvintforudholdet og D ved opløsningen.

Tonika og subdominant i kvart-kvint forudhold ses også, men de optræder kun sjældent.

Dominantkvartsekstforudhold

Symbol: $^{\sharp}D$

Eksempel i c-dur: C/G

Eksempel i c-mol: Cm/G

Beskrivelse: Betegnelse for en dominant hvor tertsen og kvinten er erstattet af kvarten og seksten. Bemærk at kvinten erstattes af en stor sekst i dur, mens den erstattes af en lille sekst i mol. Dominanter i kvartsekstforudhold videreføres oftest ved at opløse kvartsekstforudholdet (i dur: C/G --> G eller i mol: Cm/G --> G). Symbolet for opløsning af kvartsekstforudholdet er D^{\sharp}_{4-3} eller $^{\sharp}D$ ved kvartsekstforudholdet og D ved opløsningen (som i nodeeksemplet herunder).

Bemærk at dominanter i kvartsekstforudhold i becifringen noteres som tonika med kvint i bassen (ex i c-dur: C/G)

Dominanter i kvartsekstforudhold kommer ofte til sidst i en komposition eller i slutningen af en frase. Fx i 'Nattergalen på sin gren' hvor de to sidste akkorder, D/a og A, er dominantkvartsekstforudhold og (opløsning til) dominant.

G A F#m Hm G Gm D/a A

[D:] S D Daf Tst S °S $^{\sharp}D$ D

Bidominant (uden/med septim)

Symbol: (D) \times eller (D⁷) \times (bidominant til funktionen i kantet parentes, der noteres, hvis den ikke følger efter bidominanten)

Eksempel i c-dur: Flere muligheder

Eksempel i c-mol: Flere muligheder

Beskrivelse: Betegnelse for en dominant akkord der er dominant til en anden akkord end tonika. Bidominanten er meget udbredt, bl.a. som vekseldominant (dvs. som dominant til dominanten), og spiller en afgørende rolle inden for tonal musik, bl.a. i forbindelse med modulation og visse former for sekvensering. Eksempler på bidominanter i C dur kan være A7 der er dominant til subdominantstedfortræderen (Dm), H7 der er dominant til dominantstedfortræderen (Em) og Eb7 der er dominant til moltonikaststedfortræderen (Ab).

Hvis akkorden bidominanten er dominant til, ikke følger efter bidominanten, noteres denne akkord i kantet parentes efter funktionssymbolet. Hvis akkorden bidominanten er dominant til kommer lige efter bidominanten, noteres dette med en pil hen til dennes funktionssymbol, således:

C7 F
(D⁷)→Tp

I 'Side by Side' indføres en bidominant i 3. sidste takt (D7) til subdominantstedfortræderen (Gm7) i næstsidste takt:

The image shows a musical staff with a treble clef and a 4/4 time signature. The notes are Bb, H, F, G, A, B, C, D. Above the staff, the chords are Bb, H°, F/c, D7, Gm7, C7, F. Below the staff, the chords are [F], S, D7, 6/4 D, (D7)→, Sst7, D7, T.

Ufuldkommen bidominant (uden/med septim)

Symbol: (∅) [∞] (bidominant til funktionen i kantet parentes, der noteres, hvis den ikke følger efter bidominanten)

Eksempel i c-dur: Flere muligheder, eksempelvis E° (E dim) og C° (C dim)

Eksempel i c-mol: Flere muligheder, eksempelvis E° (E dim) og C° (C dim)

Beskrivelse: Betegnelse for en bidominantseptimakkord hvor grundtonen er udeladt - heraf betegnelsen ufuldkommen. Akkorden optræder sjældent som grundakkord - oftest som sekstakkord (dvs. med tertsen i bassen). Den ufuldkomne bidominant er opbygget fra tertsen i den tilsvarende fuldkomne bidominantseptimakkord, dvs. fra ledetonen; den becifres ligeledes ud fra denne tone.

Hvis akkorden den ufuldkomne bidominant er dominant til, ikke følger efter bidominanten, noteres denne akkord i kantet parentes efter funktionssymbolet. Hvis akkorden den ufuldkomne bidominant er dominant til, kommer lige efter den ufuldkomne bidominant, noteres dette med en pil hen til efterfølgende akkord (som ved en normal bidominant).

Dominantafledning

Symbol: Da, Daf

Eksempel i c-dur: Em

Eksempel i c-mol: Eb

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden, beliggende på toneartens tredje trin, når denne indtræffer efter dominanten. Som her i 'Nattergalen på sin gren' hvor dominanten (A) efterfølges af en dominantafledning (F#m):

Hvis akkorden ikke indtræffer efter dominanten (men en hvilken som helst anden funktion), kaldes akkorden for dominantstedfortræder eller tonikagennemgang.

Dominantstedfortræder

Symbol: Da, Dst

Eksempel i c-dur: Em

Eksempel i c-mol: Eb

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden, beliggende på toneartens tredje trin, når denne ikke indtræffer efter dominanten, og når denne ikke er en tonikagennemgangsakkord. Hvis akkorden indtræffer efter dominanten, kaldes akkorden for dominantafledning.

Dominantparallel

Symbol: Dp

Eksempel i c-dur: Em

Eksempel i c-mol: Bb

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden der ligger parallelt med dominanten i kvintcirklen. Akkorden har altid det modsatte tonekøn af dominanten (er dominanten i dur er dominantparallellen i mol og omvendt). I durtonearter er dominantparallellen beliggende på skalaens tredje trin, mens den i moltonearter er beliggende på skalaens syvende trin. Her er et eksempel i d-dur (fra *Nattergalen på sin gren*). Læg mærke til dominantparallellen (F#m) i takt to:

De mere præcise betegnelser dominantafledning (Da) og dominantstedfortræder (Ds) kan anvendes i stedet for dominantparallel (Dp). I gymnasiet er det dog tilstrækkeligt altid at anvende betegnelsen Dp.

Dominantvariant

Symbol: Dv

Eksempel i c-dur: Gm

Eksempel i c-mol: G eller Gm

Beskrivelse: Betegnelse for en femtetrinsakkord når denne har ændret tonekøn i forhold til tonika. Hvis tonika er en durakkord, så er dominantvarianten således en molakkord. Dominanten er som udgangspunkt en durakkord, og det kan give lidt problemer med betegnelsen i moltonearter; her bør dominantvariant betegnelsen kun bruges, enten hvis tonearten bygger på en harmonisk molskala, og dominanten er en molakkord, eller hvis tonearten bygger på en ren mol skala, og dominanten er en durakkord. Betegnelsen dominantvariant bør dog i det hele taget undgås, og i stedet bør de mere præcise betegnelser dominant i molform, og dominant i durform anvendes.

Dominant i molform

Symbol: °D

Eksempel i c-dur: Gm

Eksempel i c-mol: Gm

Beskrivelse: Betegnelse for dominanten, når denne har ændret tonekøn fra dur til mol. Den mindre præcise betegnelse dominantvariant kan eventuelt anvendes i stedet for. Bemærk at i moltonearter der bygger på en ren molskala kan betegnelsen dominant i molform ikke anvendes, da dominanten her i udgangspunktet er en molakkord.

Dominant i durform

Symbol: +D

Eksempel i c-dur: - (i durtonearter er dominanten i udgangspunktet en durakkord, og durformen bliver derfor ikke benyttet her)

Eksempel i c-mol: G

Beskrivelse: Dominanten er i udgangspunktet i dur (i både dur- og moltonearter), og denne funktion findes derfor kun i tilfælde hvor tonearten bygger på den rene molskala (hvor dominanten i udgangspunktet er i mol). Dominant i durform er altså en betegnelse for dominanten i toneart der bygger på en ren molskala, når denne har skiftet tonekøn fra mol til dur.

Dominantgennemgang

Symbol: Dg

Eksempel i c-dur: H°

Eksempel i c-mol: H°

Beskrivelse: Betegnelse for akkorden beliggende en tert over dominanten, når denne akkord efterfølger dominanten. Dominantgennemgangs-akkorden udspringer, ligesom tonikagennemgangs og subdominantgennemgangs-akkorden, af en kombination af akkordomvending og brug af gennemgangstone:

Eksemplet herover i C dur illustrerer, hvordan gennemgangstonen (f) i melodien forårsager at dominanten med tert i bassen ændres til Hdim (dominantgennemgang). Gennemgangsakkorderne af dominanten i såvel dur som mol resulterer i en formindsket treklang, og betegnes i funktionsanalysen normalt som ufuldkommen dominant.

Vekseldominant

Symbol: \mathbb{D} (to D'er oven i hinanden)

Eksempel i c-dur: D

Eksempel i c-mol: D

Beskrivelse: Betegnelse for den mest brugte bidominant, nemlig dominantens dominant, dvs. durakkorden beliggende på toneartens andet trin. Vekseldominantens tonekøn er altid dur - i både dur- og moltonearter. Vekseldominanten leder altid videre til dominanten, og er ofte (som andre bidominanter) forsynet med en lille septim.

I 'Love Me Tender' benyttes der en vekseldominant (akkorden A - i G-dur) i 2. takt:

Vekseldominant med ændret bastone

Symbol: \mathbb{D}^{\flat}

Eksempel i c-dur: D/x

Eksempel i c-mol: D/x

Beskrivelse: Se funktioner hvor grundtonen ikke er i bassen.

Vekseldominantseptimakkord

Symbol: \mathbb{D}^7

Eksempel i c-dur: D⁷

Eksempel i c-mol: D⁷

Beskrivelse: Betegnelse for en vekseldominant med en lille septim tilføjet. I 'Love Me Tender' benyttes der en vekseldominant (akkorden A⁷ - i G-dur) i 2. takt:

Vekseldominantnoneakkord

Symbol: \mathbb{D}^9

Eksempel i c-dur: D^9

Eksempel i c-mol: D^{7b9}

Beskrivelse: Betegnelse for en vekseldominantseptimakkord med en none tilføjet. Bemærk at der er tilføjet en stor none i dur, mens der i mol er tilføjet en lille none.

Ufuldkommen vekseldominant

Symbol: \mathbb{D}° (to gennemstregede D'er)

Eksempel i c-dur: $F\#\circ$

Eksempel i c-mol: $F\#\circ$

Beskrivelse: Betegnelse for en vekseldominantseptimakkord hvor grundtonen er udeladt - heraf betegnelsen ufuldkommen. Akkorden optræder sjældent som grundakkord - oftest som sekstakkord (dvs. med tertsen (fra den fuldkomne vekseldominant) i bassen). Den ufuldkomne vekseldominant er opbygget fra tertsen i den tilsvarende fuldkomne vekseldominantseptimakkord, dvs. fra ledetonen; den becifres ligeledes ud fra denne tone. Vekseldominanten efterfølges ofte af dominanten, som her i 'Side by Side', hvor den ufuldkomne vekseldominant (Hdim) efter følges af dominanten i kvart-sekst forudhold (F/C):

The image shows a musical staff in 4/4 time with a key signature of one flat (Bb). The notes on the staff are: Bb (quarter), F# (quarter), G (quarter), A (quarter), Bb (quarter), C (quarter), D (quarter), E (quarter), F (quarter), G (quarter), A (quarter), Bb (quarter), C (quarter), D (quarter), E (quarter), F (quarter). Below the staff, the following chord symbols are written: F , S , \mathbb{D}^7 , $\frac{6}{4}D$, $(D^7) \rightarrow Sst^7$, D^7 , and T .

Ufuldkommen vekseldominantnoneakkord

Symbol: $\mathbb{D}^{\circ 9}$

Eksempel i c-dur: $F\#\circ, F\#m^{7(b5)}$

Eksempel i c-mol: $F\#\circ^7$

Beskrivelse: Betegnelse for en vekseldominantnoneakkord hvor grundtonen er udeladt - heraf betegnelsen ufuldkommen. Den ufuldkomne vekseldominantnoneakkord er opbygget fra tertsen i den tilsvarende fuldkomne vekseldominantnoneakkord, dvs. fra ledetonen; den becifres ligeledes ud fra denne tone.